

מתחילים ברגל ימין

בניית תכנית התנהגותית לעיצוב ושינוי חיובי

אריאל פייביש, יועץ חינוכי MA ופסיכותרפיסט | 0527631465

ראובן התחיל את השבוע הראשון של השנה ברגל ימין. הבעיות החלו לצוץ בשבוע השני. בהתחלה היה זה מכתב להורים על הפרעות בשיעורים ולאחר שבוע הוא נשלח הביתה על אלימות במגרש המשחקים... ההורים פנו למנהל והתלוננו על המחנך החדש שלא יודע ללמד ולחנך, וכי הבן שלהם הפך להיות קרבן של הכיתה, האם רק הוא הרים ידיים? וכי אין עוד ילדים שמפריעים? וגם מדוע המחנך עונה לנו בזלזול? בהתייעצות מקצועית משותפת הוחלט על בניית תכנית התנהגותית. תכנית התנהגותית היא תוכנית שנועדה לסייע לילדים עם בעיות התנהגות חוזרות ונשנות בכיתה. המטרה היא ללמד ולתגמל התנהגות טובה (חיזוק חיובי) ולמנוע או לעצור התנהגויות שליליות. ניתן לומר שהתוכנית תורמת גם לייעול ניהול כיתה ופתרון בעיות משמעת. להלן מס' עצות להורים ומורים עבור בניית תכנית מיטבית להתמודדות עם קשיים התנהגותיים בבית הספר.

את זה. בבית, חשוב להרעיף על הילד חום ואהבה ולהעניק לו תמיכה רגשית. ניתן לעודד אותו למצוא חברים איתם הוא יכול לפתח את הקשר גם מחוץ לבית הספר. במידה והתופעה עמוקה יותר יש לפנות למנהל ולגורמים מקצועיים כגון פסיכולוג ביה"ס והיועץ, ולא לתת לעניינים להסתיר לבד.

נוכחות הורית - "כמים פנים לפני כן לב הדם לאדם" (משלי כ"ז, י"ט). כאשר הורים מראים אכפתיות ועניין בילד, גם המחנך מבין שיש להתייחס לילד בכבוד. לעומת זאת, כאשר הורים משדרים אדישות גם המחנך עשוי להרשות לעצמו לנהוג בהתאם. כמובן שתהליך זה קורה לעיתים באופן לא מודע. נוכחות הורית משמעותית בחיי הילד גם מסייעת לילד לגייס כוחות פנימיים לקואליציה חיוביות שיש בתוכו להתגבר על דחפים ולשתף פעולה עם המסגרת החינוכית כאשר הוא יודע שההורים עוקבים, מתעניינים ונמצאים בקשר עם המחנך. לעיתים הסיבה להפרעות נובעת מחוסר יחס בבית, וכאשר הילד מפריע המכתב להורים מחייב אותם לתת יחס, גם אם שלילי, לבנם. התעניינות ומעקב על בסיס חיובי מספק צורך נפשי של הילד בנוכחות הורית בחיי היום יום שלו. על כן חשוב שהתכנית תכלול קשר ישיר ורציף בין הדמות החינוכית להורים. מקרים מורכבים יותר, יכללו הגעה של ההורים לביה"ס במצבים של התפרצות חריגה או בהפרות כללים חוזרות ונשנות. מטרת השיתוף היא העברת מסר שאין פיצולים בין הבית לבין הכיתה.

מבצעים - לעיתים קרובות בכיתה מתקיימים מבצעים כיתתיים. ניתן לקיים במקביל גם מבצעים פרטניים עם הילד. חשוב לערוך עם הילד מבצע שהוא יכול להצליח בו ובד בבד מאתגר אותו, כלומר מבצע הדורש השקעה הניתנת להשגה,

אמון - כאשר ילד חווה שיש אמון בין המחנך להורים הוא מיישר קו. אך כאשר הילד מזהה קונפליקט, או גיבוי למעשים שלו מאחד הצדדים הוא ימשיך בהתנהגותו הבעייתית. על כן חשוב ליצור קשר הדדי ולבנות את האמון בין צוות ביה"ס וההורים. בתחילת השנה חשוב שיבנה קשר על בסיס נקי עוד טרם הופיעו בעיות התנהגות. מתן פרגונים והבנה הדדית הם נכס לכל השנה. המחנך מצפה לראות מההורים נכונות לשיתוף פעולה ואילו ההורים מצפים לראות שהמחנך מבין אותם ומוכן להתגמש במידת הצורך לפי טבעו של הילד.

שייכות - כאשר ילד מרגיש שייך לכיתה וטוב לו מבחינה לימודית וחברתית, הסבירות שהוא יפריע יפחת. בכדי להרגיש שייכות יש לוודא שהילד מצליח להפיק למידה וחווית הצלחה בשיעורים. לעיתים יש לשקול מתן תגבור לימודי, הטרמה של החומר הנלמד בבית או בשיעור פרטי, תכנון ומיקוד לפני מבחן בכדי שהילד יוכל להתכונן כראוי ולהצליח בו. לחלופין, ישנם ילדים שרמתם הקוגניטיבית היא מעבר לרמת הכיתה, וגם להם יש לדאוג לתכנית לימודים התואמת את יכולותיהם.

בתחום החברתי נוכל לראות שכאשר ילד מתמודד מבחינה חברתית הוא בדרך כלל יתקשה ללמוד. הוא ירבה להיקלע והפרעות בשיעורים. על ההורים והמחנך לסייע לילד להשתלב בחברה ולוודא שאינו סובל מדחייה חברתית. במידה ויש קושי חשוב לבצע פעולות עם הכיתה לשיפור האקלים כגון מבצעים של פרגונים הדדיים, דרישה לשיתוף במשחקים ואמירה שכאן כולם מכבדים זה

המפתח שלך להצלחה

תואר ראשון B.A. של האוניברסיטה הפתוחה

מדעי החברה
והרוח

מדעים (B.Sc.)
בהדגשת מדעי המחשב

ניהול וכלכלה

פסיכולוגיה

ללא צורך
בפסיכומטרי
בגרות

לימודים
אחת לשבוע
בתכנית מובנית

אפשרות להכרה
בלימודי הוראה\ישיבה

סיוע בהגשת
מלגות לזכאים

ההרשמה בעיצומה!

*הלימודים בתכנית זו משלבים קורסים אקדמיים במדעי המחשב ובמתמטיקה.
בוגרי התכנית יקבלו תואר במדעים. ההדגשה במדעי המחשב תופיע בגיליון הצינונים בלבד.

לפרטים והרשמה: 02-6321617

YNRCOLLEGE.ORG > RISHUM@YNRCOLLEGE.ORG

מרכז ינר - המרכז המוביל והמקצועי ללימודי ייעוץ והנחייה > בית הדפוס 30, ירושלים.

מתן פרסים המדברים אל הילד אך לא מופרזים, (ילד שמתרגל להשקיע עבור אופניים לא ישקיע אח"כ עבור משחק קטן). מלבד פרסים חומריים חשוב להרגיל את הילד לחיזוקים מילוליים כגון: שבח, פתקי נחת, תעודות הצלחה וכד'. חיזוקים אלה עוזרים לילד לפתח תפיסה חיובית על עצמו ומונעת תלות בפרס החומרי בהמשך. נקודה חשובה נוספת כשעורכים מבצע - אין לקחת נקודות שזכה בהם הילד. על ההשקעה מגיע חיזוק/פרס ועל ההפרעה יש להגיב באופן שמגיבים להפרעה, אך לא לפגוע בהצלחות של הילד. פגיעה זו עלולה להוביל לתחושת ייאוש וחוסר אמון במבצע ובמחנך.

כאשר המבצעים בכיתה לא מספיק משמעותיים בכדי להניע שינוי, כאן המקום לבנות תכנית עם ההורים בהם הילד מביא פנקס חתום, אוסף פתקי נחת ומגיש אותם להורים. ההורים בבית יתגמלו את בנם ויעקבו אם הוא מתקדם בלמידה ובהתנהגות. במקרים רבים כאשר הורים תגמלו את בנם ביציאה משותפת או בפעולה שהילד טוב בה ומתחבר אליה, מלבד החיזוק על המעשים של הילד הוא קיבל מענה לצרכים נפשיים, כגון חיזוק הקשר ההורי, זמן להקשבה, יחס והערכה מההורים על פעולותיו. **אבחונים** - ישנם סוגים שונים של אבחונים: אבחון דיסקטי, אבחון פסיכודידקטי, פסיכודאגנוסטי, מוקסו ועוד. מטרת האבחונים היא לאתר ולזהות קשיים נוירולוגיים, קוגניטיביים, רגשיים וכדומה. אבחון נכון יעניק כיוון לבניית תכנית עבודה עם הילד, ובמידת הצורך לכוונו למסגרת מתאימה. היות ואבחונים מחייבים משאבים של זמן וכסף, יש להגדיר מראש, מה מטרת האבחון, מה רוצים להשיג ממנו ולוודא שפונים לאיש מקצוע הנכון.

מתן מענה תרופתי - כאשר מנסים מספר פעולות והתאמות עבור הילד ולא רואים שיפור זה המקום להתעניין ולבחון אפשרות של עזרה רפואית, לרוב בתי הספר מפנים לנוירולוג עבור אבחון קשב. לעיתים כשיש כמה בעיות רגשיות בנוסף לקשיים ההתנהגותיים כגון: התנהגות דיכאונית, הבעת חרדות, הימנעות יתר, התפרצויות זעם ומצבי סיכון ההמלצה לפנות לפסיכיאטר שיאבחן את הבעיה ובעת הצורך יוכל גם לערוך אבחנה מبدלת בין סוגי הקשיים איתם מתמודד הילד. יש לציין שאבחנה של פסיכיאטר מעניקה בוועדות "זכאות ואפיון" סל משמעותי עבור הילד במידה ולא רוצים להעביר את הילד למסגרת של חינוך מיוחד.

טיפול רגשי - טיפול רגשי אצל ילדים מומלץ במקביל לבחינת הסביבה החברתית, הלימודית והמשפחתית. הטיפול יכול להעלות את הדימוי העצמי והביטחון של הילד, להפחית חרדות והתקפי זעם אך חשוב לזכור שההורים הם הדמויות המשמעותיות עבור הילד והם נמצאים איתו מרבית הזמן לכן הטיפול צריך לכלול הדרכת הורים, ולעיתים הדרכה וקשר עם צוות ביה"ס.

שילוב המרכיבים הללו, יאפשרו בניית תכנית מיטיבה לאורך כל שנת הלימודים, ואף פעם לא מאוחר להתחיל.